

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/246/2019
Identifikačné číslo spisu:	1113203406
Dátum vydania rozhodnutia:	24.11.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1113203406.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu PIENSPOL TRAVEL, s.r.o., so sídlom Červený Kláštor č. 93, IČO: 36 492 540, zastúpeného Mgr. Petrom Hargašom, advokátom so sídlom v Bratislave, Košická č. 56, proti žalovanému Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Špitálska č. 4-6, IČO: 00 681 156, zastúpenému Martin Pavle s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 4, IČO: 36 860 450, o zaplatenie 10.949,88 € s príslušenstvom a o určenie oprávnenosti výdavkov zo zúčtovaní č. 6030191 a č. 6034837, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18 C 27/2013, o dovolaní žalobcu a žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. mája 2019 sp. zn. 6 Co 229/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 15. mája 2019 sp. zn. 6 Co 229/2017 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 19. decembra 2016 č. k. 18 C 27/2013 - 263 a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou proti žalovanému domáhal a/ aby súd zaviazal žalovaného k povinnosti zaplatiť mu sumu vo výške 10.949,88 € s príslušenstvom; b/ určenia oprávnenosti výdavkov zo zúčtovaní č. 6030191 a č. 6034837 a to z titulu bližšie špecifikovanom v odôvodnení žaloby.

2. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. decembra 2016 č. k. 18 C 27/2013 - 263 žalobu o zaplatenie 10.949,88 € s príslušenstvom zamietol; žalobu o určenie oprávnenosti výdavkov zo zúčtovaní č. 6030191 a č. 6034837 zamietol; žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania.

2.1. Z vykonaného dokazovania zistil nasledovný skutkový stav. Žalovaný výzvou na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „NFP“) č. DOP 2010-SIP005 (č. l. 12) umožnil žiadateľom predkladať žiadosti o NFP v dobe od 28. apríla 2010 do 31. júla 2010. V rámci výzvy stanovil podmienky žiadostí, splnenie ktorých podmieňovalo schválenie predloženej žiadosti s odkazom na Príručku pre žiadateľa (prijímateľa) operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ktorá jednotlivé podmienky alebo kritériá schválenia NFP bližšie špecifikovala. Žalobca 10. mája 2010 podal žiadosť o NFP spolu s projektom zameraným na zvyšovanie kvalifikácie zamestnancov v penzióne Pltník

a vytvorenie nových pracovných miest (č. l. 17 a nasl.). Rozhodnutím žalovaného z 3. júna 2010 č. NFP27110231283 bola s poukazom na § 14 a nasl. zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva (ďalej len „zákon č. 528/2008 Z. z.“) žiadosť žalobcu o NFP schválená na sumu najviac 194.873,50 € (č. l. 35 a nasl.). Pre účely čerpania NFP bola medzi žalobcom a žalovaným v zastúpení Sociálnej implementačnej agentúry ako sprostredkovateľským orgánom uzatvorená zmluva o poskytovaní NFP z 18. júna 2010 [ďalej len „zmluva o poskytovaní NFP“, (č. l. 51 a nasl.)]. Predmetom tejto zmluvy bola úprava zmluvných podmienok, práv a povinností medzi poskytovateľom (žalovaným) a prijímateľom (žalobcom) pri poskytovaní NFP. Neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy podľa záverečných ustanovení boli všeobecné zmluvné podmienky k zmluve o poskytnutí NFP, predmet podpory NFP, podpisové vzory ako aj prehlásenie žalobcu o oboznámení sa s obsahom príloh a súhlasom, že je týmito prílohami v celom rozsahu viazaný. Pri realizácii projektu bol žalobca povinný predkladať žiadosti o platbu a to spôsobom upraveným v zmysle bodu 5.1 zmluvy o poskytovaní NFP - systém kombinácie zálohových platieb a refundácie. Vzhľadom na dva rôzne systémy financovania aktivít projektu žalobca žiadal v žiadostiach o platbu zúčtovať už poskytnuté finančné prostriedky ako zálohu, t. j. aktivity uvedené v zúčtovaniach č. 6030191, č. 6034837 (zálohové platby) a žiadal zaplatiť finančné prostriedky, ktoré vynaložil zo svojho na realizáciu aktivít projektu. V oboch prípadoch došlo zo strany žalovaného ku kráteniu účtovaných platieb s poukazom na to, že výdavky nebolo možné v plnej výške považovať za oprávnené s poukazom na Usmernenie RO č. N3/2007. Z uvedeného dôvodu žalovaný nevyplatil príjemcovi titulom refundácie žalobcom uplatnenú sumu vo výške 10.949,88 € a v prípade zúčtovania zálohových platieb poskytovateľ neakceptoval a nezaúčtoval predložené faktúry žalobcu v plnom rozsahu. Žalobca s uvedeným postupom žalovaného nesúhlasil, konanie žalovaného považuje za svojvoľné, nakoľko žalovaný má postavenie rovnocennej zmluvnej strany, ktorá nie je oprávnená rozhodovať o oprávnenosti výdavkov, navyše v súvislosti so schválením žiadosti, ktorej súčasťou bol aj priložený rozpočet, schválil aj výšku výdavkov v ňom špecifikovaných. Podľa názoru žalobcu jedinou autoritou, ktorá môže rozhodovať o oprávnenosti výdavkov v súvislosti s NFP je súd, preto popri žalobe o plnenie za účelom právnej istoty žiadal, aby súd posúdil otázku oprávnenosti výdavkov.

2.2. Súd prvej inštancie označil zmluvu o poskytovaní NFP za „nepomenovanú zmluvu“ v zmysle § 269 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej len „Obchodný zákonník“). Pre takúto zmluvu platí, že obsah vzniknutého právneho vzťahu sa riadi zmluvou a jednak ustanoveniami Obchodného zákonníka ako lex specialis. V danom prípade aj predpismi verejného práva, ktoré upravujú režim nakladania so štátnymi finančnými prostriedkami. Existencia verejnoprávných prvkov vyplýva už zo samotného názvu zmluvy o poskytovaní NFP a formulácie jej preambuly, kde sa výslovne uvádza, že sa uzatvára aj s odkazom na ustanovenia noriem verejného práva a to zákona o štátnej pomoci a podpory poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva ako i v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Súčasne v bode 2.3. zmluvy o poskytovaní NFP sa žalovaný zaväzuje, že na základe predmetnej zmluvy poskytne NFP prijímateľovi v súlade so všetkými dokumentmi, na ktoré zmluva odkazuje a s platnými a účinnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky a právnymi aktmi Európskeho spoločenstva. I napriek tomu, že sa jedná o záväzkový vzťah uzatvorený podľa ustanovení Obchodného zákonníka, t. j. o právny vzťah súkromnoprávnej povahy, postavenie účastníkov zmluvy nie je rovnocenné, nakoľko pri jej uzatváraní žalobca ako prijímateľ NFP nemá možnosť meniť náležitosti zmluvy a jej podmienky. Ich obsah je determinovaný normami Európskej únie a na nich nadväzujúcimi vnútroštátnymi predpismi o poskytovaní príspevkov z fondov Európskej únie a štátnych prostriedkov. Celá zmluvná voľnosť prijímateľa príspevku spočíva len v možnosti tieto podmienky akceptovať alebo uzatvorenie zmluvy odmietnuť. Predmetom zmluvy o poskytovaní NFP je poskytnutie verejných prostriedkov na vopred stanovený účel, bez adekvátnej protihodnoty od prijímateľa NFP, nakladanie s verejnými finančnými prostriedkami podlieha kontrolnému mechanizmu štátnych orgánov. Podpisom zmluvy o poskytnutí NFP žalobca prejavil súhlas so zmluvnými podmienkami tvoriacimi jej obsah. Potvrdil, že mu je známa okolnosť, že neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy sú jej prílohy (bod 6.3. zmluvy o poskytnutí NFP) tvorené predovšetkým všeobecnými zmluvnými podmienkami o poskytnutí NFP s obsahom ktorých sa oboznámil a súhlasil s tým, že je nimi v celom rozsahu viazaný.

2.3. V danom prípade úlohou súdu prvej inštancie bolo určiť a/ či nárok na refundáciu uplatnených platieb v plnom rozsahu je oprávnený; b/ či výdavky prijímateľa - žalobcu, ktoré vyúčtoval vo vzťahu k

poskytnutým zálohovým platbám sú oprávnené.

2.4. V prípade refundácie ako i vyúčtovania zálohových platieb platí, že nárok prijímateľa na vyplatenie alebo uznanie príslušnej platby vzniká len v rozsahu v akom poskytovateľ rozhodne o oprávnenosti výdavku. To znamená, že poskytovateľ po obdržaní žiadosti o platbu s príslušnými podkladmi je oprávnený v zmysle dohodnutých zmluvných podmienok preskúmať jej oprávnenosť v súlade s usmernením RO č. N3/2007 oprávnenosti výdavkov pre programové obdobie 2007 - 2013 v zmysle neskorších aktualizácií a na základe preskúmania rozhodne v akom rozsahu výdavok uzná. Samotné schválenie žiadosti o poskytnutie NFP a tým aj projektu tvoriaceho súčasť žiadosti ešte nezakladá nárok na úhradu 95 % priznaného NFP, nakoľko platné zmluvné podmienky nárok prijímateľa na úhradu výdavkov podmieňuje bez ďalšieho oprávnením poskytovateľa preskúmať a rozhodnúť v akom rozsahu platbu schváli. Jeho rozhodovacia činnosť nie je svojvoľná, ale upravená legislatívou uvedenou vo výzve, v zmluve o poskytnutí NFP, všeobecných zmluvných podmienkach, v príručke pre prijímateľa. Pokiaľ žalobca tvrdí, že nebol informovaný o možnostiach krátenia výdavkov, nebol informovaný o obsahu usmernenia RO č. N3/2007, o obsahu príručky a pod. v tomto smere súd prvej inštancie poukázal na jeho vyhlásenia obsiahnuté v zmluve o poskytnutí NFP. Vzhľadom k uvedenému dospel súd prvej inštancie k záveru, že nárok prijímateľa na vyplatenie požadovanej sumy nie je oprávnený. V konaní nebolo preukázané, že by žalovaný porušil svoju právnu povinnosť voči žalobcovi. Žalovaný pri plnení svojich povinností postupoval podľa dohodnutých zmluvných podmienok.

2.5. Vo vzťahu k určovacej žalobe, ktorou sa žalobca domáhal určenia oprávnenosti sporných výdavkov, žalobca podľa názoru súdu prvej inštancie musí preukázať naliehavý právny záujem, čo v danom prípade nepreukázal. Nárok na plnenie vzniká podľa dohodnutých podmienok, žalobcovi len v takom rozsahu v akom žalovaný rozhodne o oprávnenosti výdavku. To znamená, že rozhodnutie o určení charakteru výdavku nemá za následok vznik, zmenu alebo zánik práva na plnenie, nakoľko sa nejedná o hmotnoprávnu podmienku vyplývajúcu zo zákona rozhodnutím, o ktorej by sa odstránila právna neistota žalobcu. Z uvedeného dôvodu aj v tomto prípade súd prvej inštancie žalobu zamietol.

2.6. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 15. mája 2019 sp. zn. 6 Co 229/2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; výrok napadnutého rozsudku o trovách konania zmenil tak, že žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania; žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (č. l. 464 a nasl.).

3.1. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie v potrebnom rozsahu zistil skutkový stav veci, tento správne právne posúdil. S odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie sa stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP). Na zdôraznenie jeho správnosti doplnil, že žalobe o určenie oprávnenosti výdavkov zo zúčtovaní č. 6030191 a č. 6034837 nebolo možné vyhovieť aj z toho dôvodu, že v prípade takéhoto určenia sa nejedná o určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je. Nejde teda o určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku. Preto ani nebolo potrebné zisťovať, či žalobca má, alebo nemá naliehavý právny záujem na tomto určení. Pokiaľ by sa vychádzalo zo súčasnej právnej úpravy, nejedná sa tu ani o určenie právnej skutočnosti (§ 137 písm. d/ CSP), pretože predmetné zúčtovania nemajú povahu právnej skutočnosti, právneho úkonu. Ak by takúto povahu aj mali, neexistuje žiadny osobitný predpis, ktorý by pripúšťal možnosť žaloby na určenie takejto právnej skutočnosti. V súvislosti so žalobou na plnenie (o zaplatenie 10.949,88 € s príslušenstvom) sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, na toto odkazuje.

3.2. Výrok svojho rozhodnutia v časti, ktorej zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie o náhrade trov konania odôvodnil s poukazom na prijaté závery Ústavného súdu Slovenskej republiky v náleze pod sp. zn. II. ÚS 78/03.

3.3. Nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal žalovanému z rovnakého dôvodu (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 78/03).

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej, podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzuje z ustanovení § 420 písm. e/, f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (č. l. 469 a nasl.).

4.1. Vádu konania v zmysle § 420 písm. e/ CSP namieta z dôvodu, že oba sudy spomínajú rozhodnutie žalovaného, ktoré je údajne predpokladom vyplatenia finančných prostriedkov, ktoré neoznačili, pričom ak boli názoru, že predmetom súdneho konania je preskúmanie rozhodnutia žalovaného ako štátneho orgánu, tak mali vec postúpiť do správneho súdnictva, a teda o žalobe v prvom stupni mal rozhodovať krajský súd a nie okresný súd, čo spôsobuje, že vo veci rozhodol nesprávne obsadený súd.

4.2. Pokiaľ ide o existenciu vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, túto odôvodňuje tým, že odvolací súd schválil konanie súdu prvej inštancie tým, že sa stotožnil s jeho prijatými závermi, ktoré medzi stranami neboli sporné; ktoré neboli predmetom súdneho konania; ktoré nebolo potrebné preukazovať; ktoré nevyplyvajú z predložených dôkazov. Súčasne sa oba sudy odmietli zaoberať meritom veci, teda posúdením toho, či jednotlivé výdavky boli vynaložené v súlade so zmluvou o poskytovaní NFP a či na ich preplatenie žalobcovi vznikol nárok, čím došlo k odňatiu práva žalobcu konať pred súdom, k odňatiu práva na spravodlivé súdne konanie a k odňatiu práva sa vyjadriť k všetkým údajne sporným a nepreukázaným skutočnostiam, ktoré žalovaný nenamietal. Zároveň oba sudy odkazujú na údajnú právomoc žalovaného rozhodovať o výdavkoch, pričom túto právomoc ani len nedokážu definovať.

4.3. Žalobca napokon prípustnosť svojho dovolania namieta tiež v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Nesprávne právne posúdenie vidí pri riešení nasledovných právnych otázok: a/ posúdenia, či zmluva o poskytovaní NFP zakladá záväzkový vzťah alebo zakladá práva žalovaného vydať rozhodnutie ako správny orgán; b/ posúdenia, či na základe zmluvy o poskytovaní NFP vzniká priamo nárok na zaplatenie nenávratného finančného príspevku alebo nárok vzniká až v momente rozhodnutia druhého účastníka zmluvy o poskytovaní NFP a akú povahu má toto rozhodnutie druhého účastníka zmluvy o poskytovaní NFP; c/ posúdenia akú formu (formálnu a obsahovú) má mať rozhodnutie žalovaného, ktoré údajne podľa zmluvy o poskytovaní NFP je nutné vydať na to, aby súd mohol povedať, že nárok na NFP vznikol alebo nevznikol, keďže súd prvej inštancie ako aj odvolací súd tvrdia, že údajne žalovaný nerozhodol o oprávnenosti výdavkov, a teda žalobcovi nemohol vzniknúť nárok na NFP v takom prípade; d/ posúdenia právomoci žalovaného vydávať rozhodnutie, ktorým je súd viazaný, t. j. označiť právny predpis, ktorý dáva právomoc rozhodovať žalovanému o oprávnenosti výdavkov a teda vydať rozhodnutie o oprávnenosti alebo neoprávnenosti výdavkov; e/ posúdenia, či sa oba sudy mohli odmietnuť zaoberať tým, či žalovaný (ne)postupoval v súlade so zmluvou o poskytovaní NFP, keď sa žalovaný bez akéhokoľvek formálneho rozhodnutia rozhodol nevyplatiť žalobcovi uplatnené výdavky projektu, hoci počas celého súdneho konania tvrdil, že výdavky kontroloval a zistil, že výdavky nie sú údajne oprávnené podľa zmluvy o poskytovaní NFP.

4.4. Vzhľadom na uvedené dovolacie dôvody preto navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozhodnutia oboch súdov a vec vrátil na ďalšie konanie.

5. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v časti rozhodnutia o náhrade trov konania podal dovolanie žalovaný, prípustnosť ktorého odvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (č. l. 496 a nasl.).

5.1. Nesprávne právne posúdenie vidí pri riešení právnej otázky - či možno považovať za účelne vynaložené trovy právneho zastúpenia, ak daná úspešná strana konania má vlastných pracovníkov s právnym vzdelaním. Podľa jeho názoru sa odvolací súd pri riešení tejto otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a to s poukazom na uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. júna 2013 sp. zn. 2 MCdo 16/2012 a z 29. septembra 2015 sp. zn. 4 MCdo 16/2014.

5.2. Navrhuje preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky a/ výroky napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania zmenil tak, že žalovanému prizná v plnom rozsahu nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a v plnom rozsahu nárok na náhradu trov odvolacieho konania; alebo b/ výroky napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie; c/ žalovanému priznal v plnom rozsahu nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

6. K dovolaniu žalobcu podal svoje vyjadrenie žalovaný (č. l. 542 a nasl.). Podľa jeho názoru dovolanie žalobcu smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a zároveň je nedôvodné. Preto navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu odmietol, alebo zamietol. Zároveň žiada o priznanie nároku na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

7. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného (č. l. 535 a nasl.) spochybnil existenciu odklonu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení žalovaným vymedzenej právnej otázky. Navrhuje preto dovolanie žalovaného v celom rozsahu odmietnuť alebo zamietnuť, podľa jeho názoru v danom prípade nie sú dôvody na podanie dovolania.

8. Na vyjadrenie žalobcu k dovolaniu žalovaného reagoval podaním z 29. novembra 2019 žalovaný, ktorý zotrval na dôvodnosti svojho dovolania a požiadal, aby mu dovolací súd v plnom rozsahu vyhovel.

9. Žalobca podaním doručeným 28. februára 2020 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky doplnil svoje dovolanie, na ktoré však Najvyšší súd Slovenskej republiky neprihliadal a to s poukazom na § 434 CSP, v zmysle ktorého dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

10. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen prípustné ale tiež dôvodné.

11. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

13. V posudzovanom prípade sporové strany podali dovolania, žalobca z dovolacích dôvodov v zmysle § 420 písm. e/, f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, žalovaný z dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

I.

14. Žalobca vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. e/ CSP. Podľa § 420 písm. e/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

15. V danom prípade žalobca zmätočnosť v zmysle uvedeného dovolacieho dôvodu vidí v tom, že vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd. Obom súdom vytýka, že v prípade ak boli toho názoru, že predmetom súdneho konania je preskúmanie rozhodnutia žalovaného ako štátneho orgánu, tak mali vec postúpiť do správneho súdnictva.

16. Nesprávne obsadeným je súd obsadený v rozpore s ustanoveniami upravujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má určitý spor prejednať a rozhodnúť. Súd treba považovať za nesprávne obsadený aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca (nález Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 136/08).

17. Vzhľadom k tomu, že žalobca v skutočnosti namieta nedostatok právomoci súdu, ktorá je typická pre dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. a/ CSP je v danom prípade nevyhnutné konštatovať, že prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. e/ CSP nevyplýva.

II.

18. Prípustnosť dovolania vyplýva podľa názoru žalobcu tiež z § 420 písm. f/ CSP. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. Procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu rozumie (len) faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu (1 Cdo 166/2018, 2 Cdo 19/2019, 3 Cdo 150/2018, 4 Cdo 27/2018, 5 Cdo 21/2018, 7 Cdo 27/2019, 8 Cdo 181/2018), teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie, vykonával dokazovanie, zohľadňoval procesné oprávnenia strán sporu, dbal o ich rovné postavenie a vytváral im procesnú možnosť na realizáciu ich procesných oprávnení v súlade so zákonom). Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritornú rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017).

20. O nesprávny procesný postup, ktorý je relevantný podľa § 420 písm. f/ CSP, ide v prípade takého vedenia sporu, pri ktorom konajúci súd nerešpektuje procesné ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich civilné sporové (mimosporové) konanie, v dôsledku čoho je strane zmarená možnosť jej aktívnej účasti na konaní a prekazená realizácia jej patriacich procesných práv až v takej miere (intenzite), že tým dochádza k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (porovnaj napríklad R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018).

21. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

22. Z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) vyplýva, že žalobca vytýka obom súdom nedostatky odôvodnení svojich rozhodnutí, konkrétne že sa nezaoberali podstatou - meritom veci ako napríklad posúdením toho, či jednotlivé výdavky boli vynaložené v súlade so zmluvou o NFP, či na ich preplatenie vznikol žalobcovi nárok, v dôsledku čoho rozhodli arbitrárne a ich rozhodnutia sú nepreskúmateľné.

22.1. Pokiaľ žalobca v súvislosti s týmto dovolacím dôvodom namieta tiež nesprávnosť alebo neúplnosť skutkových zistení súdov, nevykonanie niektorých dôkazov, nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ako aj prijatie náležitých skutkových záverov, dovolací súd pripomína, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

23. K otázke nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu a jej právnym dôsledkom prijala občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu stanovisko (R 2/2016), právna veta, ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. I keď CSP v súvislosti s úpravou dovolania a dovolacieho konania nepozná pojem „iná vada“ tak, ako ho uvádzali ustanovenia Občianskeho súdneho

poriadku, je nepochybné, že k procesným vadám odlišným od väd zmätočnosti (k vadám označovaným predchádzajúcou právnou úpravou ako „iná vada“) môže v praxi všeobecných súdov dochádzať (a dochádza) aj v súčasnosti. Toto stanovisko je preto v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky považuje toto stanovisko za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v I. ÚS 61/2019).

23.1. Druhá veta stanoviska R 2/2016 predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa napríklad tých prípadov, v ktorých rozhodnutie súdu (či už vo vzťahu ku komplexu v spore riešených otázok, alebo aj len jednej, avšak pre výsledok sporu rozhodujúcej otázke), neobsahuje žiadne odôvodnenie.

23.2. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody. Aj v takom prípade je však v zmysle § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Podobne judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

23.3. Podľa názoru dovolacieho súdu došlo postupom odvolacieho súdu k procesnej vade, na ktorú sa vzťahuje druhá veta stanoviska R 2/2016. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku náležite nevysporiadal s argumentáciou žalobcu uvádzanou už v konaní pred súdom prvej inštancie a zopakovanou v odvolacom konaní, ktorá si vyžadovala špecifickú odpoveď. Išlo o argumentáciu, v rámci ktorej žalobca namietal, že sa oba sudy odmietli zaoberať podstatnou otázkou tvoriacou predmet tohto sporu a to posúdenia, či bol postup žalovaného správny, či uplatnený nárok splňal kritéria neoprávneného výdavku. Sudy vôbec neskúmali oprávnenosť uplatnených výdavkov, ale arbitrárne zamietli žalobu s odôvodnením, že o oprávnenosti nároku žalobcových výdavkov rozhoduje výlučne žalovaný. Predmetom sporu je zmluvný záväzkový vzťah medzi žalobcom a žalovaným, ktorý na jednej strane priznáva žalovanému právo rozhodnúť o oprávnenosti uplatnených výdavkov žalobcu, na strane druhej však zároveň predpokladá existenciu práva žalobcu oboznámiť sa s výsledkom a odôvodnením takéhoto rozhodnutia žalovaného, ako aj právom žalobcu brániť sa proti prípadnému svojvoľnému rozhodnutiu žalovaného v konaní pred súdom. Výklad zmluvného dojednanja, že „nárok vzniká len v rozsahu, v akom poskytovateľ rozhodne o oprávnenosti výdavkov“ nemôže vylúčiť možnosť súdom preskúmať rozhodnutie (postup) žalovaného pri posúdení (ne)oprávnenosti výdavkov žalobcu. V opačnom prípade by išlo o príliš formalistický výklad zmluvného ustanovenia, ktorý by žalovanému umožňoval akýmkoľvek pre neho výhodným spôsobom rozhodnúť o neoprávnenosti vynaložených výdavkov a to bez akejkoľvek kontroly. Odmietnutím sa zaoberať vecou samou, sudy oboch inštancií porušili právo žalobcu na spravodlivý súdny proces, vrátane jeho práva preukázať v konaní ním tvrdené skutočnosti o oprávnenosti vynaložených výdavkov. Žalobcovi sa nedostala možnosť spochybniť (vyvrátiť) závery rozhodnutia žalovaného a preukázať oprávnenosť ním vynaložených výdavkov. Takýto postup zo strany oboch súdov je preto nutné označiť ako arbitrárny, odporujúci princípu materiálneho právneho štátu.

24. Keďže odvolací súd ako aj súd prvej inštancie neskúmali vec z právne významných hľadísk, porušili základné právo žalobcu na spravodlivý súdny proces, čím došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolanie žalobcu je preto nielen prípustné, ale tiež dôvodné, lebo je v ňom opodstatnene uplatnený relevantný dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 CSP.

25. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalovaného. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1 Cdo 166/2017, 2 Cdo 88/2017, 3 Cdo 146/2018, 4 Cdo 191/2018, 5 Cdo 29/2016, 8 Cdo 70/2017).

26. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f/ CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušiť dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal žalobcom namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP ako aj dovolaním žalovaného.

27. S poukazom na vyššie uvedené, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil (§ 449 ods. 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

28. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

29. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.